

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
(sediul BUIUCANI)

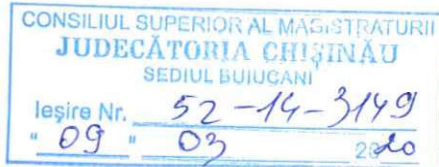
The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
(BUIUCANI Office)

mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare 200 Republica Moldova
MD-2004
e-mail: jbu@justice.md

mun. Chisinau, Ștefan cel Mare 200 street, Republic of Moldova
MD-2004
e-mail: jbu@justice.md

09.03.2020

Dosarul penal nr.1-3997/2020

Curtea Constituțională
mun. Chișinău. str. Alexandru Lăpușneanu 28
MD – 2004

Prin prezenta, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), vă expediază sesizarea depusă la cauza penală de învinuire a cet. Celac Andrei Alexandru, de avocatul Ciumac Victor privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 264¹ alin.(1) Cod penal, *anularea dreptului de a conduce mijloace de transport* și verificării corespunderii acestor prevederi penale, raportate la articolele 1 alin.(3), 20 și 54 din Constituției.

Anexă: rechizitoriu pe cauza penală nr.2019021244 – 4 file;
sesizarea avocatului Ciumac Victor – 11 file;
încheierea nr.1-3997/2019 din 25 februarie 2020 – 3 file.

Vicepreședinte, al Judecătoriei Chișinău
(sediul Buiucani)

Dorin Dulghieru

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28,
Chișinău, MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g)
din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Numele/Denumirea: **CELAC**
2. Prenume: **ANDREI**
3. Numele și prenumele reprezentantului: **CIUMAC VICTOR**
4. Ocupația reprezentantului: **Avocat**

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma **„anularea dreptului de a conduce mijloace de transport”** de la art. 264¹ alin. (1) din Codul penal al RM aprobat prin Legea nr. 985-XV din 18.04.2018. Redacția integrală a art. 264¹ alin. (1) din Codul penal al RM stabilește:

„(1) Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.”

Excepția de neconstituționalitate a prevederilor enunțate este ridicată în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016.

III – LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederi relevante Constituției:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„(...)

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau
al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

2. Prevederile relevante ale Codului penal al RM adoptat prin Legea nr. 985-XV din 18.04.2018:

Articolul 65¹
Privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport
sau anularea acestui drept

„(1) Privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept constă în interzicerea conducerii oricărui tip de mijloc de transport pe drumurile publice.

(2) Privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport poate fi aplicată de instanța de judecată pe un termen de la 1 la 5 ani.

(3) Anularea dreptului de a conduce mijloace de transport poate fi aplicată de instanța de judecată, cu redobândirea ulterioară a permisului de conducere, în modul stabilit de lege.”

Articolul 75
Criteriile generale de individualizare a pedepsei

„(1) Persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

(...)”

Articolul 132

Mijloacele de transport

„Prin mijloace de transport se înțeleg toate tipurile de automobile, tractoare și alte tipuri de mașini autopropulsate, tramvaiele și troleibuzele, precum și motocicletele și alte mijloace de transport mecanice.”

Articolul 264¹

Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe

„(1) Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.
(...)”

3. Prevederile relevante ale Legii nr. 131-XVI din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier:

Articolul 21¹

Redobândirea dreptului de conducere a mijlocului de transport

„(1) Anularea dreptului de conducere a mijlocului de transport se dispune de către instanța de judecată în următoarele cazuri:

- a) titularul permisului de conducere a fost condamnat printr-o hotărîre judecătorească rămasă definitivă cu pedeapsă penală care prevede anularea dreptului de conducere a mijlocului de transport;
- b) titularul permisului de conducere a fost declarat inapt de către cadrele medicale abilitate să testeze psihofiziologic și medical conducătorii mijloacelor de transport.

(2) Dreptul de conducere anulat poate fi redobîndit, în condiții generale, după decăderea temeiurilor de anulare a acestuia, la prezentarea unei dovezi în acest sens, și susținerea de către solicitant a examenului de calificare pentru obținerea permisului de conducere la autoritatea competentă, pe categorii și subcategorii de mijloace de transport solicitate. Suplimentar, în cazul prevăzut la alin.(1) lit.a), dreptul de conducere anulat poate fi redobîndit după frecventarea programului probațional antialcoolic și antidrog și expirarea termenului de 4 ani din momentul condamnării.
(...)”

3. Prevederi relevante ale **Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale** (în continuare *Convenția*), amendată prin protocoalele adiționale la această convenție:

Articolul 6 din Convenție Dreptul la un proces echitabil

*1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.
(...)”*

IV – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Urmărirea penală pe cauza nr. 2017021244 a fost pornită la 04 septembrie 2019 de către ofițerul de urmărire penală din cadrul SUP IP Râșcani al DP mun. Chișinău Adrian Chirca, conform indicilor calificativi ai infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (1) din Codul penal.

La data de 24 septembrie 2019 lui Celac Andrei Alexandru i-a fost înaintată învinuirea în baza art. 264¹ alin. (1) din Codul penal.

În cadrul acestui dosar lui Celac Alexandru i se incriminează că la data de 21 august 2019, în jurul orei 02:30, conducând mijlocul de transport de model „Volkswagen Golf”, nr de înmatriculare ZXD 257 pe str. Studenților din mun. Chișinău, în preajma blocului de locuit 7/3, a pierdut controlul volanului tamponând automobilul de model „Mitsubishi Eclipse” cu nr. de înmatriculare ZGO 772. În timpul documentării de către colaboratorii Serviciului Documentare Accidente Rutiere a Secției Supraveghere Transport și Circulație Rutieră a DP mun. Chișinău a circumstanțelor accidentului rutier, fiind suspectat în consumul de băuturi alcoolice, i s-a propus să fie supus testului alcoolscopie cu aparatul „Drager 6820”, constatându-se concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de 0,71 mg/l, ceea ce conform art. 134¹² din Codul penal constituie stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

Potrivit prevederilor art. 264¹ alin. (1) din Codul penal, **care urmează a fi aplicat direct în prezenta cauză** dedusă judecății, *Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.*

Dat fiind faptul că instanța urmează să aplice prevederile art. 264¹ alin. (1) din Codul penal, considerând această normă ca fiind contrară prevederilor art. 1, 20, 54 din Constituție, *inter alia*, contrară și prevederilor art. 6 din Convenție, a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate în vederea verificării de către Înalta Curte a constituționalității sintagmei „anularea dreptului de a conduce mijloace de transport”.

V – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

A. Pretinsa încălcare a articolului 20 coroborat cu art. 1 alin. (3) și 54 din Constituție

1. Liberul acces la justiție, constituie una din componentele principiului asigurării preeminenței dreptului într-o societate democratică. Astfel, potrivit art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente, împotriva actelor ce violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Aceste măsuri semnifică organizarea unei bune administrări a justiției, credibilă, sigură, imparțială și independentă pentru cei care sunt deduși în fața unei instanțe judecătorești. De aceea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (*în continuare CtEDO*) a reținut ideea că, într-o societate democratică, în sensul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (*în continuare Convenție*), dreptul la o bună administrare a justiției ocupă un loc eminent, astfel că o interpretare restrictivă a dispozițiilor art. 6 din Convenție nu ar corespunde cu obiectul și scopul prevederilor sale.

2. Prin urmare, CtEDO, într-o jurisprudență largă a statuat că, exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune nu doar formalitatea de sesizare a instanței de judecată, accesul la justiție urmând a fi interpretat ca un drept de acces concret și efectiv la o instanță de plină jurisdicție.
3. În cauza *Chevrol v. Franța*, CtEDO a raționat că, exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu se renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Așadar, refuzul unei instanțe sau imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție.
4. În cauza *Silvester's Horeca SRL v. Belgia*, CtEDO a statuat: „*dacă judecătorul este competent doar a stabili existența sau inexistența infracțiunii sau contravenției, dar nu este competentă să stabilească asupra oportunității amenzii sau pedepsei, el nu exercită un control de plină jurisdicție. În acest sens, persoana interesată este lipsită de dreptul de acces la un tribunal de plină jurisdicție.*”
5. Astfel, din legătura strânsă cu principiul general al procesului echitabil, prevăzut în textul constituțional, a luat naștere un alt principiu, cel al **accesului la un tribunal de plină jurisdicție**. Fără a fi consacrat expres în normele constituționale, fiind o creație a jurisprudenței, acesta constituie deopotrivă o garanție a procesului echitabil, având în calitate de componente **principiul individualizării pedepsei și proporționalității sancțiunilor**. Or, un tribunal lipsit de competența de individualizare a sancțiunii și de posibilitatea proporționării acesteia la gravitatea faptei și circumstanțele cauzei, nu poate fi considerat un tribunal investit cu toate componentele funcției de a judeca.

6. Conferind *principiului de acces la un tribunal de plină jurisdicție* o conotație constituțională, în Hotărârea nr. 10 din 10 mai 2016 asupra excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale alin. (2) art. 345 din Codul contravențional, Curtea Constituțională a subliniat:
- „(...) prin individualizarea legală legislatorul trebuie să ofere judecătorului competențe de stabilire a pedepsei în anumite limite predeterminate – minimul și maximul special al pedepsei, precum și să prevadă, pentru același judecător, instrumentele care să-i permită alegerea și determinarea unei sancțiuni concrete, în raport cu particularitățile faptei și cu persoana care a comis o contravenție sau o infracțiune.”*
7. În aceeași hotărâre, Înalta Curte a statuat că, *în lipsa unei sancțiuni relativ determinate și a altor mecanisme de individualizare a sancțiunii persoana nu are nici o posibilitate reală și adecvată de a beneficia pe cale judiciară de protejarea drepturilor sale, inclusiv de o sancțiune echitabilă*. Individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul pericolului social al faptei. În acest sens, Curtea Constituțională a constatat că, *lipsa posibilității instanței de a aplica criteriile pentru individualizarea sancțiunii în cauza concretă și aplicarea unei sancțiuni absolut determinate nu asigură caracterul ei echitabil*.
8. Într-o jurisprudență recentă, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale unele prevederi ale Legii nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, precum și, unele prevederi din art. 260 alin. (4) ale Codului fiscal care nu permiteau individualizarea pedepsei, ambele sancțiuni din normele legale reglementând fiind stabilite în mărimi fixate, astfel că rolul instanțelor la aplicarea acestor norme se rezuma doar la constatarea faptului încălcării și preluarea textului legislativ sancționator.
9. Cu referire la acest aspect, Curtea Constituțională a reținut că, *legiuitorul nu poate reglementa o sancțiune în așa fel, încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a individualiza sancțiunea, ținând cont de circumstanțele concrete ale cauzei. În atare situație, competența instanței ar fi limitată*, creându-se precondiții pentru încălcarea drepturilor constituționale ale subiecților, *inter alia*, a dreptului constituțional la un proces echitabil.
- Prin urmare, Înalta Curte a menționat că, *limitarea rolului instanței de judecată lipsește de substanță garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 20 din Constituție și 6 din Convenție*.
10. Revenind la circumstanțele litigiului, constatăm că prevederile art. 264¹ alin. (1) din Codul penal prin prisma căruia au fost calificate de Organul de Urmărire Penală acțiunile lui Celac Andrei statuează că, *conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport*.

11. **Anularea dreptului de a conduce mijloace de transport**, așa după cum aceasta rezultă din prevederile art. 21¹ alin. (2) din Legea privind siguranța traficului rutier este o sancțiune a cărei revocare poate fi solicitată de condamnat după întrunirea condițiilor stabilite de lege și **expirarea termenului de 4 ani din momentul condamnării**. Observăm, astfel, cu certitudine, că sancțiunea penală din norma cuprinsă în art. 264¹ alin. (1) din Codul penal este una **absolut determinată**, fiind indicată **în termen fix, de 4 ani**, pentru fiecare caz de încălcare a conduitei stabilite prin aceeași normă a Codului penal, nefiind determinate limitele minime și maxime ale acesteia, cu care ar putea opera instanța la examinarea cauzei și determinarea în dependență de circumstanțele cauzei a sancțiunii aplicabile inculpatului.
12. Studiind prevederile Codului penal al RM, constatăm că acestea conțin la art. 75 **reglementări privind principiile generale de individualizare a sancțiunii penale**, în conformitate cu care *la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia*.
13. Astfel, deși Codul penal al RM reține cu titlu de principiu la art. 7 **individualizarea pedepsei penale ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea penală**, sancțiunea prevăzută la art. 264¹ din Codul penal vine să suprimă principiile prevăzute la art. 7 și 75 din Codul penal, fapt prin care atentează direct la prevederile art. 20 din Constituția RM și încalcă dreptul la un proces echitabil garantat prin art. 6 al Convenției.

În circumstanțele create, competența instanței de judecată investită cu dreptul de examinare a capătului de acuzare adus în temeiul art. 264¹ alin. (1) din Codul penal se rezumă la simpla verificare a existenței/inexistenței cazului de încălcare a legii penale și de aplicare a sancțiunii stabilite de aceeași lege prin derogare de la prevederile Constituției RM. Judecătorul este privat de dreptul său de a aprecia mărimea și oportunitatea aplicării sancțiunii de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport în cauza respectivă, precum și de dreptul de a verifica proporționalitatea între termenul pentru care aplică sancțiunea în cauză și gravitatea faptei (inclusiv circumstanțele constatate pe parcursul examinării cauzei în corespundere cu prevederile art. 75 din Codul penal).

14. Astfel, legea aplicabilă la soluționarea cauzei nu permite instanței să opereze cu noțiunea de individualizare a sancțiunii sau cu noțiunea de proporționalitate a sancțiunii la gravitatea faptei și persoana făptuitorului. În acest sens, în speța *R. contra Oakes* soluționată de Curtea Supremă din Canada, ultima a indicat că **natura testului de proporționalitate este variabilă în dependență de circumstanțele speței**, dar, independent de acestea, **tribunalul urmează să găsească un echilibru între interesele societății și cele ale individului sau ale unui grup de indivizi**. Testul de proporționalitate, având trei componente primordiale, precum: legătura rațională între măsurile adoptate și obiectivele propuse spre atingere; afectarea cât mai puțin posibilă a conținutului dreptului sau libertății contestate prin aplicarea măsurilor respective; existența echilibrului între efectele

15

măsurilor adoptate în vederea restricționării unor drepturi sau libertăți protejate și obiectivul spre atingere, este identificat ca fiind de o importanță proeminentă în acest sens (para. 70 din hotărâre).

15. Prin instituirea de către legiuitor a unei sancțiuni absolut determinate, instanța de judecată este privată de posibilitatea de a identifica sancțiunea echitabilă în raport cu circumstanțele concrete ale fiecărui caz în parte, fiind strict legată de întinderea termenului stabilit prin Legea nr. 131-XVI din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier cu referire la anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.
16. Lipsirea instanței de împuternicirea de a adapta sancțiunea din punct de vedere cantitativ și calitativ la gravitatea faptei și persoana făptuitorului, este de natură să îngreudească inculpatul în dreptul său la un proces echitabil. Or, mijlocul de apărare puse la dispoziția inculpatului este unul ineficient și iluzoriu, instanța fiind în imposibilitate de a ridica, cel puțin, discuții pe marginea sancțiunii ce urmează a fi aplicată.
17. Considerăm că în lipsa unor limite minime și maxime ale termenului pentru care instanța urmează a stabili anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, judecătorul este plasat în imposibilitate de a se expune asupra unor aspecte cruciale la soluționarea litigiului, prin urmare, este lipsit de una din componentele importante ale funcției de a judeca.
18. Or, așa cum reține CtEDO în jurisprudența sa constantă, printre caracteristicile unui organ judiciar de plină jurisdicție se numără și atribuția de a reforma, atât în fapt, cât și în drept, decizia emisă/solicitată spre aplicare de organul inferior. În special, aceasta trebuie să mențină competența de a soluționa toate chestiunile de fapt și de drept relevante pentru soluționarea litigiului cu care a fost sesizată (Cauza Chevrol v. Franța, 13 februarie 2003, § 77).
19. Potrivit Constituției RM, justiția este înfăptuită doar de către instanțele judecătorești, principiu care impune *sine qua non* ca în procesul înfăptuirii justiției instanțele judecătorești să fie independente și să nu fie limitate în competențe, pentru a exercita un control de plină jurisdicție. Prin urmare, prin prisma Convenției, sistemul oricăror sancțiuni penale trebuie să fie reglementate de o manieră ce ar permite instanțelor judecătorești stabilirea pedepselor în limite minime și maxime, precum și să permită individualizarea pedepsei prin proporționalitatea acesteia la gradul de pericol social și alte circumstanțe importante ale cauzei.
20. **Sancțiunea nu poate fi exact determinată** invocându-se promovarea politicilor restrictive ale statului în combatere unor fenomene infracționale or, aceste acțiuni și modificări legislative trebuie subordonate dreptului și principiilor stabilite de Curtea Constituțională și CtEDO în jurisprudența sa. Stabilirea sancțiunilor, inclusiv în legislația penală, trebuie să fie ghidată de existența proporției între interesele sociale pe care le apără statul și drepturile individuale ale subiecților raportate la fiecare caz în parte.

21. Or, așa cum reține Curtea Constituțională în jurisprudența sa „principiul constituțional al legalității impune diferențierea sancțiunilor stabilite pentru încălcarea legii, astfel încât să existe un echilibru între scopul legii între scopul legii penale și mijloace, iar mijloacele utilizate să nu restrângă drepturile mai mult decât este necesar pentru a atinge aceste scopuri (Hotărârea nr. 10 din 10 mai 2016). În aceeași hotărârea, Înalta Curte a subliniat că „lipsa mecanismelor, prin care ar fi posibilă realizarea individualizării judiciare, denaturează caracterul efectiv, proporțional și disuasiv al sancțiunii contravenționale, nu permite instanțelor de judecată de a exercita un control judiciar efectiv și încalcă dreptul justițiabililor de acces la justiție.”
22. Totodată, în cauza *Menarini Diagnostics v. Italia*, 27 septembrie 2011, în care a examinat conformitatea dreptului italian în materie de înțelegeri de cartel, CtEDO a stabilit că controlul unei sancțiuni administrative presupune verificarea și analizarea caracterului adecvat al sancțiunii în raport cu încălcarea săvârșită, având în vedere, totodată, circumstanțele cauzei, inclusiv proporționalitatea sancțiunii propriu-zise (a se vedea §§ 64-66). În aceeași cauză, Judecătorul Pinto de Albuquerque a susținut în opinia sa separată că, „pe planul principiilor, aplicarea sancțiunilor publice depășește funcțiile tradiționale ale administrației și trebuie să fie efectuată de o instanță. **Dacă verificarea condițiilor de fapt ale aplicării unei sancțiuni publice i-ar reveni unui organ administrativ, fără un control ulterior riguros al instanțelor, principiile menționate [al separației puterilor și al legalității sancțiunilor] ar fi denaturate în totalitate**” (a se vedea pct. 9 din opinia separată).
23. Prin comparație, în varianta Codului penal al RM până la intrarea în vigoare a modificărilor operate prin Legea 138 din 19.07.2018 privind modificarea unor acte legislative în vigoare din 14.12.2018 sancțiunea complementară de la art. 264¹ din Codul penal era formulată în următoarea variantă: „cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 3 la 5 ani”. Astfel, legislatorul, cu respectarea prevederilor art. 1, 20 și 54 din Constituție menținea după puterea judecătorească atributul indispensabil al ultimei de a stabili, individualiza și, în final, a aplica sancțiunea penală după constatarea circumstanțelor de fapt și de drept care permiteau aplicarea acesteia, fiind stabilit minimul de 3 ani și maximul de 5 ani al termenului restrictiv. În astfel de condiții, judecătorul rămânea pe poziția de a decide, în dependență de circumstanțele fiecărui caz în parte, ce sancțiune urmează să aplice inculpatului, fiind apt de a stabili, în limitele legale sancțiunea corespunzătoare. *Per a contrario*, în accepțiunea în vigoare a Codului penal, posibilitatea instanței de a alege sancțiunea sau de a determina, pornind de la circumstanțele pricinii, întinderea sancțiunii ce urmează a fi aplicată inculpatului a fost distorsionată și rămâne în afara câmpului de reglementare impus prin normele menționate ale Legii Supreme a Republicii Moldova.

Considerăm că modul de reglementare a sancțiunii pentru infracțiunea prevăzută de art. 264¹ alin. (1) din Codul penal contravine articolelor 1, 20, 54 din Constituție.

VI – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

În contextul celor expuse mai sus, solicit Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității sintagmei „anularea dreptului de a conduce mijloace de transport” de la art. 264¹ alin. (1) din Codul penal al Republicii Moldova prin raportare la prevederile articolelor 1 alin. (3), 20 și 54 din Constituție.

Cu deosebit respect,

Avocat
CIUMAC Victor

Dosarul nr. 1-19158952-12-1-07102019 (1-3997/2019)

ÎNCHEIERE

25 februarie 2020

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător – Varaniță Viorelia

Grefier – Maranciuc Olga

Cu participarea:

Procurorului – Grecu Dumitru

Apărătorului inculpatului – avocatul Ciumac Victor

Inculpatului – Celac Andrei

soluționând în ședință de judecată publică, cererea avocatului Ciumac Victor despre ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cadrul examinării cauzei penale de învinuire a lui Celac Andrei Alexandru, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal,

c o n s t a t ă :

Pe rolul Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), în procedura judecătorului Varaniță Viorelia, se află cauza penală de învinuire a lui Celac Andrei Alexandru în comiterea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal.

În cadrul ședinței de judecată preliminară, apărătorul inculpatului Celac Andrei Alexandru, avocatul Ciumac Victor, a solicitat sesizarea Curții Constituționale, în vederea exercitării controlului constituționalității prevederilor art.264¹ alin.(1) Cod penal, în partea ce se referă la sintagma ”**anularea dreptului de a conduce mijloace de transport**”, considerând această sintagmă ca fiind contrară prevederilor art.1, 20, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Inculpatul Celac Andrei, în ședința de judecată a susținut cererea apărătorului despre ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe motivele de fapt și de drept invocate în aceasta, solicitând admiterea cererii.

Procurorul Grecu Dumitru, a pledat pentru respingerea cererii ca fiind neîntemeiată.

Audiind opinia participanților la proces, studiind materialele cauzei, instanța de judecată consideră cererea înaintată ca fiind întemeiată și care urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Din analiza cererii înaintate de apărătorul inculpatului, Ciumac Victor, se atestă că acesta solicită recunoașterea neconstituționalității sintagmei ”**anularea dreptului de a conduce mijloace de transport**”, din art.264¹ alin.(1) Cod penal, pe motiv că aceasta contravine art.1, 20, 54 din Constituția Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art.7 alin.(3) Cod penal, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Conform art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Totodată, aceleași prevederi se regăsesc și la art.4 alin.(1) lit.a) și g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din 13.12.1994, precum și în art.4 alin.(1) lit.a) și g) din Codul Jurisdicției Constituționale.

Curtea Constituțională în punctele 77, 79, 82 și 87 din hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 a constatat că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de către:

1) *instanța de judecată* din oficiu, care, respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o altă normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate;

2) *părțile* în proces, inclusiv reprezentanții acestora, drepturile și interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei.

Controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

Dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă, de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitate de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legislative cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

Curtea Constituțională a mai reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Instanța de judecată constată că în speță sunt întrunite toate condițiile necesare stabilite de Curtea Constituțională în hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, având în vedere că obiectul excepției, prevederile art.264¹ alin.(1) Cod penal intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de apărătorii inculpatului Celac Andrei, avocatul Ciumac Victor, că art.264¹ alin.(1) Cod penal este prevederea legală în baza căreia au fost încadrate juridic faptele inculpatului și urmează a fi aplicate la soluționarea pricinii, nu există o hotărâre a Curții Constituționale pe acest obiect, din care considerente cererea urmează a fi admisă.

18

Luând în considerație prevederile art.7 alin.(6) Cod de procedură penală, în situația în care sunt întrunite condițiile prevăzute la pct.82 din Hotărârea nr.2 a Curții Constituționale din 09.02.2016, instanța de judecată nu este îndreptățită să refuze părților sesizarea Curții constituționale, așa cum aceasta este statuat în pct.83 din Hotărârea nr.2 a Curții constituționale pre-citate.

Totodată, conform art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Reieșind din prevederea precitată, instanța remarcă faptul că suspendarea procesului constă în încetarea temporară a actelor de procedură de către instanța de judecată din cauza unor împrejurări obiective, ce fac imposibilă desfășurarea mai departe a procesului și este imposibil de determinat când împrejurarea obiectivă, în cazul dat Curtea Constituțională se va expune, iar procesul va putea fi reluat.

Astfel, ca rezultat al admiterii cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată consideră necesar de a suspenda procesul penal în cauza penală dată.

Reieșind din cele expuse și în conformitate cu prevederile art.7, 342 Cod de procedură penală, art. 135 alin. (1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, instanța de judecată,

d i s p u n e:

Se admite cererea depusă de avocatul Ciumac Victor despre ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza penală de învinuirea a lui Celac Andrei, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea avocatului Ciumac Victor, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, întru verificarea constituționalității sintagmei "**anularea dreptului de a conduce mijloace de transport**" din art.264¹ alin.(1) Cod penal, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.1 alin.(3), 20, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Se suspendă examinarea cauzei penale de învinuirea a lui Celac Andrei, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal, până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței, judecătorul

Varaniță Viorelia